EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 6. 7. 2026
COM(2026) 352 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o hodnotení nariadenia (EÚ) 2016/429 o prenosných chorobách zvierat a zmene a zrušení určitých aktov v oblasti zdravia zvierat („právna úprava v oblasti zdravia zvierat“)

{SWD(2026) 179 final}

ÚVOD

Podľa článku 282 nariadenia (EÚ) 2016/429 o prenosných chorobách zvierat (ďalej len „právna úprava v oblasti zdravia zvierat“)[1] musí Európska komisia (ďalej len „Komisia“) vykonať hodnotenie daného nariadenia a delegovaných aktov uvedených v článku 264 daného nariadenia a predložiť výsledky tohto hodnotenia vo forme správy Európskemu parlamentu a Rade. Tento dokument má slúžiť ako správa a jeho cieľom je splniť túto právnu povinnosť.

Táto správa teda vychádza zo záverov a poznatkov získaných v priebehu celého procesu hodnotenia. Vychádza z výsledkov uvedených v pracovnom dokumente útvarov Komisie o hodnotení právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat a ďalej sa v nej vymedzujú konkrétne oblasti, ktorým je potrebné venovať osobitnú pozornosť, ako aj určité opatrenia, ktoré majú v budúcnosti prijať Komisia a členské štáty.

2. VÝCHODISKÁ, ZDROJE A POLITICKÉ SÚVISLOSTI

Prenosné choroby zvierat presahujú hranice a hoci postihujú hlavne zvieratá a spôsobujú hospodárske straty, niektoré z nich sa môžu preniesť aj na človeka. Harmonizované predpisy obsahujúce opatrenia na boj proti týmto chorobám zvierat sú v EÚ upravené už desaťročia; napríklad niektoré z prvých právnych predpisov v oblasti zdravia zvierat boli prijaté už v roku 1964. So zavedením jednotného trhu EÚ boli tieto pravidlá v 90. rokoch minulého storočia ďalej rozšírené a posilnené.

Právna úprava v oblasti zdravia zvierat bola prijatá v roku 2016, nadobudla účinnosť 21. apríla 2016 a uplatňuje sa od 21. apríla 2021. Jej cieľom je vytvoriť jednoduchší a flexibilnejší regulačný rámec, ktorým sa zabezpečí prístup založený na rizikách pri stanovovaní požiadaviek v oblasti zdravia zvierat, lepšia pripravenosť na choroby, prevencia a kontrola prenosných chorôb zvierat zo zoznamu.

Okrem toho sa ním znižuje administratívna záťaž pre poľnohospodárov, iných prevádzkovateľov a príslušné orgány bez ohrozenia štatútu zdravia zvierat v Únii. Navyše sa ním poskytujú vhodnejšie nástroje na riešenie sanitárnych kríz (napr. objavujúcich sa chorôb) alebo na zvládanie špecifických situácií a prispieva k zníženiu hospodárskych strát spôsobených výskytom ohnísk chorôb.

Tento regulačný rámec bol prijatý v nadväznosti na stratégiu EÚ týkajúcu sa zdravia zvierat: „prevencia je lepšia ako liečba“[2], ktorá nadväzovala na komplexné hodnotenie politiky EÚ v oblasti zdravia zvierat v rokoch 1995 – 2004 a alternatívy do budúcnosti[3].

Právna úprava v oblasti zdravia zvierat nahradila 39 samostatných právnych aktov a zaviedol sa ňou jednotný, harmonizovaný a na rizikách založený rámec pre zdravie zvierat v celej Európskej únii. Touto reformou sa zaviedol modernizovaný systém opatrení založených na rizikách (napr. kategorizácia chorôb), jasnejšie rozdelenie povinností medzi príslušné orgány a prevádzkovateľov, posilnenie prevencie, a to najmä prostredníctvom posilnenej biologickej

---

1 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/429 z 9. marca 2016 o prenosných chorobách zvierat a zmene a zrušení určitých aktov v oblasti zdravia zvierat („právna úprava v oblasti zdravia zvierat“) (Ú. v. EÚ L 84, 31.3.2016, s. 1).

2 Stratégia EÚ týkajúca sa zdravia zvierat na roky 2007 – 2013 – Bezpečnosť potravín – Európska komisia.

3 CAHP evaluation Final Report-Part I final.doc.

bezpečnosti, zvýšenej pripravenosti, umožnenia vakcinácie a sprísnenia požiadaviek na pohotovostné plánovanie. Ide o kľúčové nástroje na kontrolu chorôb a štruktúrované používanie regionalizácie na zabezpečenie kontinuity obchodu.

Táto architektúra umožňuje právnej úprave v oblasti zdravia zvierat uplatňovať zásadu „prevencia je lepšia ako liečba“, ako je stanovené v stratégii EÚ týkajúcej sa zdravia zvierat z roku 2007[4]. Predstavuje prechod od reaktívneho krízového riadenia k proaktívnemu prístupu založenému na rizikách, ktorý v rámci jednotného legislatívneho rámca zahŕňa dohľad, pripravenosť, prevenciu, včasné zisťovanie, rýchlu reakciu a nápravné opatrenia.

Právna úprava v oblasti zdravia zvierat takisto prispieva k širším politickým cieľom Únie. Podporuje sa ňou prístup „jedno zdravie“ tým, že sa zameriava na prepojenie medzi zdravím zvierat, verejným zdravím a životným prostredím. Je to v súlade so širšími cieľmi EÚ, keďže sa ňou podporujú udržateľné a odolné agropotravinárske systémy. Okrem toho sa ňou podporuje udržateľná konkurencieschopnosť agropotravinárskeho odvetvia a posilňuje sa odolnosť proti krízam v rámci vnútorného trhu tým, že sa ňou zabezpečujú harmonizované normy a koordinované reakcie na cezhraničné choroby zvierat.

Komisia vyhodnotila nariadenie (EÚ) 2016/429 v súlade so zásadami EÚ pre lepšiu tvorbu práva a výsledky prezentovala v pracovnom dokumente útvarov Komisie o vyhodnotení právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat a v podpornej štúdii[5]. V rámci tohto hodnotenia sa posudzuje, do akej miery sa právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat dosiahli jej ciele od nadobudnutia platnosti 21. apríla 2016, a konkrétnejšie od nadobudnutia účinnosti 21. apríla 2021. Štúdia sa týkala obdobia do 31. decembra 2023, zatiaľ čo pracovný dokument útvarov Komisie zahŕňa aj niektoré novšie skúsenosti, a to až do začiatku roka 2026. Obidva dokumenty vychádzajú z rozsiahlych dôkazov vrátane údajov z monitorovania a príspevkov zainteresovaných strán, ktoré boli zhromaždené prostredníctvom viacerých konzultácií uskutočnených v rámci štúdie aj mimo nej, najmä na fóre hlavných veterinárnych lekárov (CVO), v poradných výboroch pre zdravie zvierat a v ďalších expertných skupinách. Hodnotenie sa opiera aj o správy a oznámenia členských štátov o vykonávaní, audity Komisie, údaje z informačného systému o chorobách zvierat (ADIS), vedecké stanoviská Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) a zistenia núdzového tímu Spoločenstva pre oblasť veterinárnej medicíny (EUVET).

Z výsledkov celkovo vyplýva, že právna úprava v oblasti zdravia zvierat vo väčšine prípadov dosiahla svoje hlavné ciele, hoci s určitými odchýlkami. Všetky kľúčové zainteresované strany považujú toto nariadenie za pevný základ pre harmonizovanú politiku v oblasti zdravia zvierat v EÚ.

3. SÚHRN HLAVNÝCH ZISTENÍ A OBMEDZENÍ

Počas obdobia hodnotenia mali zainteresované strany a členské štáty viacero problémov pri vykonávaní. Hoci sa právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat stanovuje harmonizovaný rámec, jeho uplatňovanie v rámci Únie nie je jednotné. Ako sa uvádza v pracovnom dokumente útvarov Komisie, z konzultácie uskutočnenej v rámci podpornej štúdie vyplýva, že rozdiely v administratívnych kapacitách, riadiacich štruktúrach a zdrojoch ovplyvnili tempo a rozsah

[4] https://food.ec.europa.eu/document/download/7820a76d-d19d-4a35-b223-caae0f7143da_en?filename=ah_policy_strategy_2007-13_en.pdf.

[5] https://data.europa.eu/doi/10.2875/0446681.

zosúladenia vnútroštátnych právnych predpisov, pričom niektoré členské štáty ešte musia dokončiť potrebné úpravy. Zložitosť právneho rámca vrátane delegovaných a vykonávacích aktov bola zdôraznená ako náročná, najmä pre menších prevádzkovateľov. Rozdiely v postupoch výkladu a presadzovania ovplyvňujú vnímanie rovnakého zaobchádzania medzi zainteresovanými stranami. Tieto zistenia je potrebné vykladať s ohľadom na významné obmedzenia. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat sa uplatňuje až od apríla 2021, čo predstavuje pomerne krátky časový rámec na posúdenie štrukturálnych a dlhodobých vplyvov. Zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov prebiehalo rôznym tempom a v niekoľkých prípadoch sa popri požiadavkách právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat naďalej uplatňovali už existujúce pravidlá, v dôsledku čoho bolo ťažké určiť podiel tejto právnej úpravy a daných pravidiel na dosiahnutých vplyvoch.

Obdobie hodnotenia bolo zároveň obdobím pandémie ochorenia COVID-19, geopolitických otrasov, zvýšených nákladov a významných ohnísk chorôb vrátane vysokopatogénnej aviárnej influenzy a afrického moru ošípaných. V dôsledku týchto faktorov je ťažké určiť príčiny zistených vplyvov a možnosť vyvodiť definitívne závery je obmedzená. V tomto hodnotení sa síce uvádzajú predbežné orientačné informácie, na dôkladnejšie posúdenie však bude potrebného viac času a údajov.

3.1. ÚČINNOSŤ

Právna úprava v oblasti zdravia zvierat je všeobecne uznávaná ako významný krok vpred pri harmonizácii prístupu EÚ k zdraviu zvierat, ktorý predstavuje prechod od reaktívneho k preventívnemu systému. Súčasnú účinnosť právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat je potrebné posúdiť s ohľadom na jej prebiehajúce vykonávanie. Väčšina členských štátov ešte nedokončila zosúladenie svojich vnútroštátnych právnych predpisov s nariadením, pričom niektoré z nich dosiahli značný pokrok. Napríklad z analýzy Komisie týkajúcej sa transpozície sankcií členskými štátmi v súlade s právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat vyplýva, že do júna 2023 len desať členských štátov oznámilo, že prijali alebo pracujú na pravidlách, ktoré obsahujú sankcie uplatniteľné v prípade porušenia právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat. Oneskorenia sú spôsobené zložitosťou vnútroštátnych právnych systémov a administratívnych štruktúr. Okrem toho budú všetky subjekty potrebovať čas na prispôsobenie sa novému prístupu, ktorý sa zaviedol právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat, čo ovplyvňuje vnímanie jeho účinnosti zainteresovanými stranami. Tým sa takisto vysvetľuje, prečo je prechod postupný.

Právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat sa zaviedol štruktúrovaný a vedecky podložený systém kategorizácie chorôb. Prenosné choroby zvierat sú rozdelené do piatich kategórií (A až E) na základe ich epidemiologického profilu, vplyvu a druhu opatrení, ktoré sa majú prijať na ich riešenie. Vďaka tomuto rozdeleniu do kategórií je možné prijímať primerané opatrenia a stanovovať priority pri rozdeľovaní zdrojov, čo členským štátom umožňuje prispôsobiť svoje stratégie dohľadu a kontroly národným podmienkam. Tento prístup má širokú podporu, pretrvávajú však obavy týkajúce sa schopnosti systému reagovať na nové hrozby a potreby častejších aktualizácií, najmä vzhľadom na zmeny v dynamike šírenia chorôb spôsobené zmenou klímy.

V právnej úprave v oblasti zdravia zvierat sa kladie dôraz na prevenciu prostredníctvom posilnenej biologickej bezpečnosti. V nariadení sa stanovujú jasné povinnosti prevádzkovateľov a príslušných orgánov a vyžaduje sa zavedenie opatrení biologickej bezpečnosti na úrovni poľnohospodárskych podnikov aj v rámci celého výrobného reťazca.

Hoci to prispelo k zvýšeniu informovanosti a zmierneniu rizík, zavádzanie týchto opatrení je v jednotlivých prevádzkach stále nerovnomerné (existujú napr. rozdiely medzi veľkými a malými prevádzkami). V dôsledku neexistencie harmonizovaných usmernení a odbornej prípravy je zavádzanie v niektorých členských štátoch ešte zložitejšie.

Ďalším kľúčovým prvkom je posilnenie úlohy zainteresovaných strán a spoločnej zodpovednosti. Nariadením sa objasňujú povinnosti poľnohospodárov, veterinárov, príslušných orgánov a ďalších subjektov v reťazci zdravia zvierat. Vďaka tomu sa zlepšila koordinácia a zodpovednosť, najmä v oblasti nahlasovania chorôb, dohľadu a reakcie na výskyt ohnísk chorôb. V hodnotiacej štúdii sa však poukazuje[6] na potrebu širšieho informovania o povinnostiach jednotlivých subjektov a budovania kapacít, najmä medzi menšími prevádzkovateľmi a zainteresovanými stranami, ktoré nie sú orgánmi verejnej moci. Napriek iniciatívam odbornej prípravy na úrovni EÚ v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ je ich šírenie na vnútroštátnej úrovni naďalej obmedzené a mnohé zainteresované strany uvádzajú, že majú ťažkosti s orientáciou v právnom rámci a s pochopením svojich povinností. V tejto súvislosti môžu pri zapájaní prevádzkovateľov a zvyšovaní ich informovanosti zohrávať úlohu aj pohotovostné plánovanie a simulačné cvičenia.

Oneskorenia pri zosúlaďovaní vnútroštátnych právnych predpisov viedli k rozdielom v uplatňovaní niektorých nových ustanovení, napríklad ustanovení o návštevách týkajúcich sa zdravia zvierat založených na rizikách. Tieto návštevy sú dôležitým nástrojom na prevenciu a včasné zisťovanie chorôb. Hoci niektoré členské štáty začlenili tieto návštevy do existujúcich programov, rozsah uplatňovania tohto ustanovenia sa pre nedostatok údajov naďalej ťažko hodnotí. Okrem toho chýbajúce mechanizmy presadzovania a nedostatok veterinárneho personálu, najmä vo vidieckych a vzdialených oblastiach sú dôvodom, prečo nie je vykonávanie stále úplné.

Právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat sa posilňuje schopnosť EÚ kontrolovať a eradikovať choroby prostredníctvom štruktúrovaných eradikačných programov a uznávania oblastí bez výskytu chorôb[7], ktoré sú nevyhnutné na udržanie bezpečného obchodu a zníženie záťaže spôsobenej endemickými chorobami. Ich plný potenciál však obmedzuje nerovnomerné zavádzanie na vnútroštátnej úrovni. Dôležité je, že vďaka regionalizácii sa podarilo zabrániť výraznému narušeniu obchodných tokov počas výskytu ohnísk chorôb. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat umožnila členským štátom uplatňovať cielené obmedzenia namiesto plošných zákazov, čím sa zabezpečil bezpečný pohyb zvierat a výrobkov zo zón bez výskytu chorôb.

V hodnotení bol uznaný a privítaný paradigmatický posun právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat, ktorý umožňuje širšie a flexibilnejšie používanie vakcinácie proti chorobám zvierat. Právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat sa objasnili podmienky, za ktorých je možné vakcináciu využiť ako preventívne alebo núdzové opatrenie. To umožnilo strategickejšie nasadenie vakcín, ako napríklad v prípade vysokopatogénnej aviárnej influenzy (HPAI)[8], kde cielené vakcinačné kampane prispeli k zmierneniu závažnosti ohnísk chorôb a k obmedzeniu hospodárskych strát. Táto nová politika významne prispela k obmedzeniu negatívnych dôsledkov viacerých chorôb zvierat. Medzi najčastejšie uvádzané príklady patrí HPAI s nedávno zavedenou preventívnou vakcináciou vo Francúzsku od roku 2024, vírus katarálnej horúčky oviec (BTV) vo viacerých členských štátoch, infekcia vírusom nodulárnej dermatitídy

6 Externá štúdia, s. 84.
7 Externá štúdia, s. 111.
8 Pracovný dokument útvarov Komisie, bod 2.3.3.

(ND) v Taliansku, vo Francúzsku a v Španielsku v rokoch 2025 – 2026, ako aj slintačka a krívačka (SLAK) na Slovensku, v Maďarsku (2025) a na Cypre (2026). Niektoré zainteresované strany však vyzvali k širšej podpore vakcinácie, napríklad k rozšíreniu bánk s antigénmi a vakcínami EÚ tak, aby zahŕňali aj iné choroby ako len choroby z kategórie A, a žiadali vypracovanie štruktúrovanejšieho a koordinovanejšieho plánu vakcinácie proti chorobám zvierat v EÚ.

Modernizácia digitálnych nástrojov, ako sú systém TRACES slúžiaci na sledovateľnosť a premiestňovanie zvierat a systém ADIS určený na podávanie správ a nahlasovanie, sa považuje za zlepšenie a bola uznaná za krok vpred v zjednodušovaní postupov, hoci pretrvávajú technické problémy a problémy s interoperabilitou[9].

Hoci cieľom zavedenia právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat bolo zosúladenie a zjednodušenie požiadaviek v oblasti zdravia zvierat v celej EÚ, zaznamenali sa niektoré neočakávané dôsledky, najmä pre malých prevádzkovateľov, ako sú držitelia zvierat vykonávajúci túto činnosť ako záujmovú. Najmä v niektorých prípadoch viedli požiadavky zavedené na vnútroštátnej úrovni, ktoré niekedy presahujú rámec toho, čo sa stanovuje v právnej úprave v oblasti zdravia zvierat, k zvýšeniu administratívnej a finančnej záťaže. Okrem toho, hoci sa v právnej úprave v oblasti zdravia zvierat finančná podpora neupravuje, zainteresované strany poukazujú na to, že neexistencia primeraných mechanizmov náhrad predstavuje prekážku účinného vykonávania.

Účinnosť právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat je zrejmá v oblastiach, kde došlo k pokroku v jej vykonávaní, najmä v kategorizácii chorôb, dohľade založenom na rizikách, biologickej bezpečnosti a snahe o eradikáciu. Celkovo sa však vykonávanie stále nachádza v prechodnej fáze. Na plné využitie potenciálu tohto nariadenia bude nevyhnutná pokračujúca podpora členských štátov, zjednodušenie právnych nástrojov a širšie zapojenie zainteresovaných strán. Vzhľadom na to, že národné systémy sa s právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat naďalej zosúlaďujú, bude možné uskutočniť komplexnejšie posúdenie jej dlhodobého vplyvu.

3.2. EFEKTÍVNOSŤ

Pri hodnotení efektívnosti právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat sa skúma, či náklady, ktoré vznikli členským štátom, zainteresovaným stranám a Komisii, boli primerané prínosom dosiahnutým od jej zavedenia. Významným obmedzením tohto hodnotenia je však skutočnosť, že členské štáty ešte úplne nezosúladili svoje vnútroštátne právne predpisy s právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat ani v plnej miere nevyužili flexibilitu, ktorú táto právna úprava ponúka. Preto je naďalej náročné odlíšiť vplyv právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat od vplyvu vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré s ňou nie sú úplne zosúladené. Okrem toho môže trvať niekoľko rokov, kým sa účinky právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat prejavia v skutočných zmenách štatútu zdravia zvierat, najmä vzhľadom na to, že epidemiologickú situáciu výrazne ovplyvňujú vonkajšie faktory.

Celkovo sa očakáva, že pomer nákladov a prínosov právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat bude z dlhodobého hľadiska pozitívny, hoci s dôležitými výhradami. V krátkodobom až strednodobom horizonte vznikli v súvislosti s právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat rôznym zainteresovaným stranám značné náklady a administratívna záťaž, pričom tieto začiatočné náklady boli v niektorých prípadoch vyššie, ako sa pôvodne očakávalo. Tieto

[9] Externá štúdia, bod 4.12, strana 69.

náklady a úsilie predstavujú investície, od ktorých sa očakáva, že v budúcnosti prinesú jasné prínosy v oblasti prevencie a kontroly chorôb, harmonizácie právnych predpisov a uľahčenia obchodu. Očakáva sa, že tieto prínosy budú v priebehu času narastať. Očakáva sa, že vďaka dôrazu, ktorý sa v právnej úprave v oblasti zdravia zvierat kladie na prevenciu (napr. opatrenia biologickej bezpečnosti a dohľad), sa v budúcich rokoch zníži počet nákladných ohnísk chorôb, čo povedie k úsporám, ktorými sa odôvodňujú súčasné výdavky. Napriek tomu sa zvýšenie efektívnosti zatiaľ nedosiahlo v plnej miere, keďže regulačná transformácia stále prebieha. V tejto začiatočnej fáze zavádzania sa prínosy právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat prejavujú nerovnomerne, zatiaľ čo niektoré náklady sú presunuté na začiatočnú fázu.

Niektoré príslušné národné orgány vynaložili značné jednorazové aj priebežné náklady na zosúladenie vnútroštátnych systémov s právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat. Patria medzi ne snahy o aktualizáciu alebo zjednotenie vnútroštátnych právnych predpisov, modernizáciu IT systémov (napr. v oblasti nahlasovania chorôb a vysledovateľnosti), nábor alebo odbornú prípravu zamestnancov a informovanie zainteresovaných strán o nových požiadavkách. Mnohé národné orgány museli presmerovať značné zdroje na prispôsobenie svojej infraštruktúry v oblasti dohľadu a podávania správ.

Pre prevádzkovateľov sa zároveň objavili nové náklady na dodržiavanie predpisov. Vyplývajú z povinností, ako je posilnený dohľad nad chorobami a biologická bezpečnosť, vedenie záznamov o premiestňovaní zvierat a v niektorých prípadoch aj z požiadaviek, ako sú návštevy týkajúce sa zdravia zvierat a registrácia nových zariadení. V závislosti od konkrétnych opatrení však neboli pre všetkých prevádzkovateľov úplne nové. Napríklad niektorí poľnohospodári v určitých odvetviach a krajinách boli už pred zavedením právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat predmetom návštev týkajúcich sa zdravia zvierat, a to buď na základe vnútroštátnych právnych predpisov, alebo v dôsledku účasti na súkromných systémoch certifikácie. V dôsledku toho sa miera, v akej právna úprava v oblasti zdravia zvierat spôsobila vznik nových nákladov, líši v závislosti od prevádzkovateľov, odvetví a členských štátov.

Podľa štúdie patrí medzi prínosy, ktoré sa v rámci právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat zaznamenali alebo očakávajú, účinnejšia a efektívnejšia kontrola chorôb a ucelenejšie regulačné prostredie. Cieľom právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat, v rámci ktorej sa jediným nariadením nahradilo 39 právnych aktov, bolo zjednodušiť pravidlá a znížiť roztrieštenosť právnych predpisov. V zásade táto konsolidácia priniesla väčšiu právnu istotu a z dlhodobého hľadiska by mala prispieť k väčšej zrozumiteľnosti a zníženiu administratívneho úsilia. Mnohé zainteresované strany skutočne uvádzajú, že existencia jednotného rámca viedla k zlepšeniu koordinácie medzi orgánmi a zainteresovanými stranami a umožnila rýchlejšiu a jednotnejšiu reakciu na cezhraničné hrozby chorôb. Existujú dôkazy o tom, že opatreniami právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat (ako napríklad dohľad založený na rizikách a regionalizácia) sa efektívnejšie zabránilo nedávnym výskytom ohnísk chorôb zvierat (napr. aviárnej influenzy, afrického moru ošípaných), čím sa znížil rozsah usmrcovania zvierat z dôvodu eradikácie choroby, obchodných zákazov a ďalších nákladných núdzových opatrení. Z údajov o obchode a spätnej väzby od zainteresovaných strán vyplýva, že vnútorný trh si zachoval svoju odolnosť. Obchod v rámci Únie sa po roku 2021 výrazne oživil napriek pretrvávajúcim výskytom ohnísk chorôb zvierat, z čoho vyplýva, že rámec právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat prispel k zachovaniu kontinuity obchodu[10]. Harmonizáciou noriem a prístupov v rámci celej EÚ prispieva právna úprava v oblasti zdravia zvierat k udržaniu dôvery v obchod so zvieratami a živočíšnymi produktmi v rámci EÚ a zabraňuje sa ňou vzniku

[10] Pracovný dokument útvarov Komisie, bod 4.1.1, strana 44.

neodôvodnených obchodných prekážok v prípade výskytu chorôb (používanie zónovania/regionalizácie chorôb namiesto celoštátnych zákazov). Hoci tieto prínosy nie je možné okamžite kvantifikovať, prispievajú k stabilnejšiemu a predvídateľnejšiemu prevádzkovému prostrediu pre podniky a orgány verejnej správy. Zo všetkých uvedených faktorov spolu vyplýva, že právna úprava v oblasti zdravia zvierat prináša hodnotu, ktorou by sa mali v priebehu času vyvážiť vynaložené investície.

Napriek dlhodobým výhodám niektorí prevádzkovatelia tvrdia, že vykonávaním vznikla administratívna záťaž, a to najmä v začiatočnej fáze. Vyjadrili obavy v súvislosti so zvýšenou administratívnou činnosťou, zložitosťou nových postupov, ako je registrácia zariadení, vedenie záznamov, návštevy týkajúce sa zdravia zvierat, ako aj s prekrývaním sa vnútroštátnych požiadaviek a požiadaviek EÚ. Niektorých cieľových skupín sa to mimoriadne dotklo. Najmä malí poľnohospodári a držitelia zvierat vykonávajúci túto činnosť ako záujmovú uvádzajú, že dodržiavanie požiadaviek právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat (napríklad získavanie certifikátov zdravia zvierat na premiestňovanie zvierat alebo plnenie nových pravidiel týkajúcich sa vedenia záznamov a biologickej bezpečnosti) je podľa ich názoru náročné a neprimerané vo vzťahu k rozsahu ich činnosti. Väčší komerční prevádzkovatelia takisto zaznamenávajú určité zvýšenie nákladov na dodržiavanie predpisov, vo väčších podnikoch sa však tieto náklady zvyčajne ľahšie absorbujú.

Efektívnosť a skúsenosti s nákladmi a prínosmi právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat sa medzi členskými štátmi a skupinami prevádzkovateľov výrazne líšia. Členské štáty, ktoré vstúpili do obdobia právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat s rozvinutou veterinárnou infraštruktúrou, modernými IT systémami a správnymi orgánmi s dostatkom zdrojov, zvládli tento prechod vo všeobecnosti hladšie a dokonca z neho ťažili. Napríklad krajiny, ktoré zaviedli národnú počítačovú databázu na vysledovateľnosť zvierat ešte pred nadobudnutím účinnosti právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat, na tomto systéme ďalej stavali a zaznamenali zlepšenie v oblasti dohľadu a schopnosti včasného zistenia. Na tomto príklade sa zdôrazňuje, že tam, kde sa investovalo do infraštruktúry a budovania kapacít, je možné účinnejšie dosiahnuť prevádzkovú efektívnosť právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat. Členské štáty s obmedzenejšími zdrojmi alebo menej rozvinutými systémami, naopak, čelili náročnejším výzvam a vyšším relatívnym nákladom. Tieto rozdiely majú vplyv aj na zainteresované strany, ako sú poľnohospodári. Napríklad ak začne nejaká krajina neskôr zavádzať aktualizované usmernenia, poľnohospodári a veterinári v danej krajine sa môžu dlhšie stretávať s nejasnými postupmi.

Okrem toho sa rozdelenie nákladov a prínosov medzi jednotlivé kategórie zainteresovaných strán líši aj v závislosti od toho, do akej miery členské štáty využívajú flexibilitu, ktorú im umožňuje právna úprava v oblasti zdravia zvierat[11, 12]. V členských štátoch, ktoré v plnej miere neprijali prístup založený na riziku, pocítili poľnohospodári väčšiu záťaž. V ostatných členských štátoch, ktoré využili flexibilitu právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat na prispôsobenie opatrení miestnym rizikám (napríklad oslobodením veľmi malých držiteľov zvierat od niektorých povinností), bola záťaž súkromného sektora relatívne menšia. Tieto politické rozhodnutia spolu s odlišnými hospodárskymi štruktúrami (veľké komerčné poľnohospodárske podniky oproti množstvu drobných poľnohospodárov) znamenajú, že

[11] Externá štúdia, príloha 3, s. L.

[12] Pracovný dokument útvarov Komisie, bod 4.1.2, s. 46.

efektívnosť právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat sa môže v jednotlivých krajinách alebo odvetviach vnímať odlišne.

3.3. KOHERENTNOSŤ

Z hodnotenia vyplýva, že právna úprava v oblasti zdravia zvierat je vnútorne koherentná. Na základe zaraďovania chorôb do zoznamu a ich kategorizácie na úrovni Únie sa určuje úroveň dohľadu, podmienky premiestňovania a kontrolné opatrenia, čím sa vytvára štruktúrované prepojenie medzi posúdením rizika a operačnou reakciou. V praxi však naďalej pretrvávajú rozdiely v tom, ako členské štáty navrhujú systémy dohľadu, riadia rozhrania s voľne žijúcimi živočíchmi a uplatňujú výnimky počas výskytu ohnísk chorôb. Keďže viaceré členské štáty ešte dokončujú zosúladenie vnútroštátnych právnych predpisov, úplná prevádzková konzistencia zatiaľ nebola dosiahnutá.

Z vonkajšieho hľadiska právna úprava v oblasti zdravia zvierat dopĺňa ostatné právne predpisy Únie. Nariadením o úradných kontrolách sa stanovuje horizontálny rámec pre overovanie a presadzovanie predpisov v EÚ v rámci celého agropotravinového reťazca. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat pôsobí na predchádzajúcom stupni potravinového reťazca pred všeobecným potravinovým právom[13] a právnymi predpismi o zoonózach[14] tým, že sa ňou riešia riziká týkajúce sa zdravia zvierat skôr, ako ovplyvnia bezpečnosť potravín alebo verejné zdravie. Je to takisto v súlade s právnymi predpismi EÚ o veterinárnych liekoch[15], a to najmä v prípadoch, keď je vakcinácia alebo liečba súčasťou stratégií na kontrolu chorôb. Cieľom právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat je zabezpečiť jednotné uplatňovanie koncepcie „jedno zdravie“, ktorá sa zameriava na vzájomné prepojenia medzi zdravím zvierat a verejným zdravím, voľne žijúcimi živočíchmi, životným prostredím, bezpečnosťou potravín a krmív a dobrými životnými podmienkami zvierat a zohľadňujú sa ňou aj ďalšie vonkajšie faktory, ako sú potravinová bezpečnosť, hospodárske faktory a sociálne otázky[16].

Konzistencia s právnymi predpismi v oblasti bezpečnosti potravín a dobrých životných podmienok zvierat je celkovo hodnotená ako vysoká[17], hoci názory zainteresovaných strán na praktické zosúladenie s právnymi predpismi o dobrých životných podmienkach zvierat sú rôznorodé, najmä v prípadoch, keď opatrenia na kontrolu chorôb podľa právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat môžu mať vplyv na dobré životné podmienky zvierat.

Právna úprava v oblasti zdravia zvierat sa vzťahuje na voľne žijúce živočíchy iba v prípadoch, keď je to z epidemiologického hľadiska relevantné pre prevenciu alebo kontrolu chorôb zo zoznamu. Niektoré oblasti, najmä transmisívne spongiformné encefalopatie a väčšina predpisov týkajúcich sa vedľajších živočíšnych produktov, naďalej podliehajú osobitným právnym rámcom mimo právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat.

---

13 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín, http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/2026-01-01.

14 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/99/ES zo 17. novembra 2003 o monitoringu zoonóz a pôvodcoch zoonóz, ktorou sa mení a dopĺňa rozhodnutie Rady 90/424/EHS a ruší smernica Rady 92/117/EHS, http://data.europa.eu/eli/dir/2003/99/oj.

15 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/6 z 11. decembra 2018 o veterinárnych liekoch a o zrušení smernice 2001/82/ES, http://data.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj.

16 Externá štúdia, s. 78.

17 Pracovný dokument útvarov Komisie, s. 59.

3.4. RELEVANTNOSŤ

Právna úprava v oblasti zdravia zvierat má naďalej veľký význam vzhľadom na meniace sa epidemiologické tlaky vrátane opätovného výskytu niektorých chorôb, pokračujúceho šírenia iných, ako sú africký mor ošípaných (ASF) a vysokopatogénna aviárna influenza (HPAI), a rozširovania chorôb prenášaných vektormi. Jej preventívna povaha, využitie regionalizácie a ďalších nástrojov, ako je vakcinácia, predstavujú vhodné prostriedky na riešenie čoraz zložitejšej dynamiky chorôb.

Celkovo právna úprava v oblasti zdravia zvierat vyhovuje súčasným potrebám a dokáže sa dostatočne prispôsobiť novým hrozbám vďaka jednotným minimálnym požiadavkám v prípade chorôb zaradených do kategórií A a B a flexibilnejším prístupom v prípade chorôb zaradených do kategórií C, D a E. Prevádzkovatelia však v tejto súvislosti poukazujú na niekoľko problémov. Flexibilita poskytovaná v prípade chorôb zaradených do kategórií C, D a E umožňuje členským štátom prispôsobiť opatrenia vnútroštátnym pomerom, môže však viesť aj k nejednotnému uplatňovaniu opatrení (napríklad vakcinácia proti katarálnej horúčke oviec), ktoré sú síce prospešné pre kontrolu danej choroby v členských štátoch, môžu však ovplyvniť obchod v rámci EÚ a predvídateľnosť trhu. Okrem toho hoci sú povinnosti v oblasti biologickej bezpečnosti a požiadavky na návštevy týkajúce sa zdravia zvierat v zásade jasne určené, zainteresované strany ich označili za oblasti, v ktorých by sa podrobnejšími a zosúladenými operačnými usmerneniami prispelo k jednotnejšiemu vykonávaniu.

3.5. PRIDANÁ HODNOTA EÚ

V hodnotení sa potvrdzuje jasná pridaná hodnotu EÚ. Vytvorením harmonizovaných pravidiel v oblasti zdravia zvierat, najmä pokiaľ ide o dohľad nad chorobami, ich prevenciu a kontrolu, tento rámec podporuje koordinovaný postup v členských štátoch a prispieva k vytváraniu rovnakých podmienok na vnútornom trhu. Nástroje na úrovni Únie, ako napríklad zaraďovanie chorôb do zoznamu a ich kategorizácia, banky s antigénmi a vakcínami, systém EÚ pre nahlasovanie chorôb a podávanie správ o nich, sieť laboratórií EÚ pre zdravie zvierat, regionalizácia a spoločné pravidlá pre premiestňovanie a vstup do Únie, tvoria základ predvídateľnej cezhraničnej koordinácie a uľahčujú bezpečný obchod. Okrem toho sa rámcom právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat zaručuje, že požiadavky na vstup do Únie sú rovnako prísne ako požiadavky platné v EÚ, čím sa pre prevádzkovateľov v EÚ vytvárajú rovnaké podmienky. Tieto vstupné požiadavky, ktoré sú v súlade s medzinárodnými normami Svetovej organizácie pre zdravie zvierat (WOAH), umožňujú medzinárodný obchod v súlade so zásadami WTO/sanitárnych a rastlinolekárskych opatrení. Tieto výsledky by členské štáty konajúce samostatne nemohli dosiahnuť v rovnakom rozsahu[18][19].

Rovnováha medzi opatreniami na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni je vo všeobecnosti primeraná. Z výsledkov však vyplývajú určité obmedzenia, ktoré ovplyvňujú mieru, do akej sa pridaná hodnota EÚ v praxi plne realizuje. Rozdiely vo vykonávaní v jednotlivých krajinách a vo využívaní ustanovení o flexibilite môžu ovplyvniť predvídateľnosť premiestňovania zvierat a môžu viesť k vytvoreniu nerovnakých podmienok pre niektorých prevádzkovateľov. V tejto súvislosti sa v rámci konzultácie poukázalo na to, že ďalšou koordináciou na úrovni

[18] Externá štúdia, s. 139.
[19] Pracovný dokument útvarov Komisie, s. 69.

Únie by sa mohla zvýšiť konzistentnosť a predvídateľnosť trhu pri zachovaní potrebnej flexibility.

4. ZÍSKANÉ POZNATKY A ĎALŠIE KROKY

Ako už bolo uvedené, hoci sa právna úprava v oblasti zdravia zvierat v plnom rozsahu uplatňuje až od roku 2021, hodnotením sa potvrdzuje celkovo pozitívne posúdenie a všeobecné uznanie zainteresovanými stranami. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat sa všeobecne považuje za významné zlepšenie predchádzajúceho roztrieštеného rámca, poskytuje modernizovanú právnu štruktúru založenú na rizikách a považuje sa za silný a ucelený základ pre harmonizovanú, preventívnu a na rizikách založenú politiku v oblasti zdravia zvierat v EÚ. Podporuje sa ňou presun dôrazu z eradikácie na prevenciu, pripravenosť a primeraný dlhodobý manažment chorôb, čím sa posilňuje predvídateľnosť a udržateľnosť politiky EÚ v oblasti zdravia zvierat.

Napriek celkovo pozitívnym ohlasom a uznaniu sa v dôsledku zložitosti terciárnych právnych predpisov, nerovnomerného vykonávania a oneskorení pri zosúlaďovaní vnútroštátnych právnych predpisov obmedzilo plné využitie potenciálu tohto rámca. Komisia identifikovala niektoré oblasti, ktorým je potrebné venovať väčšiu pozornosť. Tieto oblasti, ktoré boli identifikované na základe hodnotiacich kritérií a ktoré si vyžadujú ďalšiu pozornosť Komisie a členských štátov, sú zhrnuté v bodoch ďalej v texte.

4.1. Posilnenie jednotného politického a právneho rámca

V hodnotení sa právna úprava v oblasti zdravia zvierat uznáva ako zrozumiteľnejšia a modernizovaná právna štruktúra, ktorou sa zabezpečuje jednotnejšie uplatňovanie pravidiel týkajúcich sa zdravia zvierat v celej EÚ. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat sa všeobecne považuje za štrukturálne zlepšenie v porovnaní s predchádzajúcim rámcom. Ďalej sa ňou znižuje závislosť výlučne od núdzových opatrení na eradikáciu a podporuje sa udržateľnejší, predvídateľnejší a flexibilnejší dlhodobý manažment chorôb.

Na druhej strane z hodnotenia vyplýva, že terciárne právne predpisy sú zložité a že pravidlá sa v jednotlivých členských štátoch uplatňujú nerovnomerne alebo sa zatiaľ vôbec nepresadzujú. Takisto sa v ňom uvádza, že zosúladenie s vnútroštátnymi právnymi predpismi bolo zložitejšie, než sa očakávalo. V štúdii sa takisto identifikovala určitá miera frustrácie v súvislosti s časom potrebným na prijatie delegovaných aktov, ktorý je dlhší, než pôvodne predpokladali niektoré zainteresované strany.

S cieľom vyriešiť tieto problémy by Komisia mala pokračovať v zosúlaďovaní a zjednodušovaní terciárnych právnych predpisov, aby boli prehľadnejšie a používateľsky ústretovejšie. Okrem toho by Komisia mala zvýšiť používateľskú ústretovosť a častejšie aktualizovať svoje webové sídlo o vysvetlenia týkajúce sa integrácie a uplatňovania rôznych právnych predpisov a ich vzájomných súvislostí. V prípade potreby môže Komisia vypracovať usmernenia k rôznym prvkom právnych predpisov, ktoré sa v príslušných prípadoch prijímajú vo forme „oznámenia Komisie“. Odborná príprava v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ musí pokračovať a musí sa ňou posilňovať prenos poznatkov medzi členskými štátmi.

Členské štáty musia urýchliť a zabezpečiť úplnú transpozíciu právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat zrušením zastaraných vnútroštátnych právnych predpisov. V prípade potreby by mali

vypracovať národné alebo odvetvové usmernenia relevantné pre danú tému, ktorými by sa dopĺňali usmernenia Komisie, a to najmä s cieľom zohľadniť konkrétne okolnosti a situácie. Okrem toho musia členské štáty účinnejšie a efektívnejšie ďalej šíriť poznatky získané prostredníctvom odbornej prípravy v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ medzi príslušnými orgánmi a prevádzkovateľmi.

4.2. Vyjasnenie povinností jednotlivých subjektov a posilnenie dodržiavania predpisov

Z hodnotenia vyplynulo, že rozdelenie povinností je jasnejšie a znížila sa neistota v súvislosti s tým, kto je zodpovedný za prevenciu, nahlasovanie, kontrolu a nápravné opatrenia. Z toho je zrejmé, že právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat sa zaviedla zásada spoločnej zodpovednosti a zvýšila sa informovanosť skupín zainteresovaných strán, najmä veterinárov a príslušných orgánov, vďaka čomu sa uľahčila organizovanejšia spolupráca počas výskytu ohnísk chorôb. Takisto to prispelo k lepšiemu dodržiavaniu predpisov.

Na miestnej prevádzkovej úrovni však môžu byť povinnosti stále nejasné, najmä pri výskytoch ohnísk chorôb. Z hodnotenia vyplynuli nedostatky v miestnom prevádzkovom plánovaní, ktorých príčinou bola skôr chýbajúca odborná príprava a koordinácia než nedostatky v rámci právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat. Praktické uplatňovanie tohto rámca ešte viac komplikujú delegované a vykonávacie akty na viacerých úrovniach. Okrem toho majú členské štáty právnu povinnosť podávať Komisii správy o sankciách uplatňovaných v prípade porušenia ustanovení právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat. Len málo členských štátov informovalo o svojich právnych predpisoch, ktorými sa stanovujú sankcie[20].

S cieľom vyriešiť tieto problémy sa Komisia okrem prvkov uvedených v bode 4.4 zameriava na prijatie vykonávacieho nariadenia **o** pohotovostných plánoch.

Je možné uvažovať o pravidelnom zverejňovaní porovnateľných informácií o vnútroštátnych sankciách a postupoch presadzovania s cieľom zvýšiť transparentnosť vnútroštátnych sankčných systémov a podporiť zodpovednosť a vzájomnú dôveru. Vzhľadom na túto úvahu by Komisia mohla v rámci Poradného výboru pre zdravie zvierat (AHAC) a Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá (PAFF) iniciovať diskusiu o pridanej hodnote zavedenia požiadaviek na minimálnu výšku sankcií alebo iných usmernení pre členské štáty týkajúcich sa spôsobu uplatňovania sankcií.

Členské štáty musia zintenzívniť úsilie pri transpozícii predpisov a vypracovať potrebné sankcie, aby zabezpečili riadne vykonávanie právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat na vnútroštátnej úrovni a poskytli príslušným orgánom potrebné nástroje na presadzovanie tohto právneho predpisu.

4.3. Zabezpečenie adaptability kategorizácie/prioritizácie chorôb

Z hodnotenia vyplýva, že prioritizácia a kategorizácia chorôb predstavujú dôležité kľúčové opatrenie, ktorým sa podporujú primerané a vedecky podložené opatrenia EÚ. Naďalej však pretrvávajú obavy týkajúce sa adaptability a včasnosti aktualizácií, ako aj adaptability na vznikajúce riziká a choroby, ktoré predstavujú špecifické výzvy, ako sú napríklad choroby prenášané vektormi.

[20] Pracovný dokument útvarov Komisie, s. 27.

Komisia preto preskúma a overí, či aktuálny systém kategorizácie stále zodpovedá súčasnej situácii**.** Okrem toho posúdi, či sa v kritériách kategorizácie primerane zohľadňujú špecifické výzvy (napr. choroby prenášané vektormi, v súvislosti s ktorými už bola podaná žiadosť o stanovisko úradu EFSA), a v prípade potreby môže navrhnúť zmeny v právnych predpisoch. Komisia ďalej poverí úrad EFSA a zváži začatie komplexnejšieho posúdenia a v prípade potreby opätovného posúdenia chorôb zvierat s cieľom ich zaradenia do zoznamu chorôb, pri ktorých Únia zasahuje, a ich kategorizácie v rámci právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat.

4.4. Zlepšenie reakcie na choroby zvierat a pohotovostné plány

Z hodnotenia vyplynulo, že prijatie právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat viedlo k lepšie koordinovaným reakciám na choroby zvierat. Okrem toho pravidlami týkajúcimi sa pohotovostných plánov sa ďalej prispeje k zlepšeniu reakcie na výskyt ohnísk chorôb.

Uplatňovanie opatrení na kontrolu chorôb vo všetkých členských štátoch však naďalej nie je jednotné. Pokiaľ ide o pohotovostné plány, zainteresované strany poukazujú na chýbajúce vykonávacie predpisy a v štúdii[21] sa dospelo k záveru, že pohotovostné plány sú v niekoľkých členských štátoch zastarané.

S cieľom posilniť opatrenia na kontrolu chorôb v EÚ bude Komisia naďalej revidovať a meniť delegované nariadenia[22], aby ich prispôsobila najnovším vedeckým poznatkom a potrebám členských štátov. S cieľom zabezpečiť jednotné vykonávanie pohotovostných plánov prijme Komisia vykonávacie nariadenie. Komisia bude naďalej podporovať členské štáty prostredníctvom ďalšej odbornej prípravy v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“, pričom sa zameriava na pokračujúcu podporu v oblasti zdravia zvierat. Komisia začne v členských štátoch sériu špecifických auditov s cieľom monitorovať, ako členské štáty realizujú simulačné cvičenia a ako uplatňujú pravidlá týkajúce sa pohotovostných plánov.

4.5. Posilňovanie regionalizácie a kompartmentalizácie

Z hodnotenia vyplynulo, že opatrenia na kontrolu chorôb zavedené právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat prispeli k minimalizácii dôsledkov výskytu ohnísk chorôb, k uznaniu oblastí bez výskytu chorôb v EÚ a umožnili pokračovanie obchodu v rámci EÚ a vývozu. Podarilo sa to dosiahnuť prostredníctvom regionalizácie v rámci EÚ a v menšej miere aj vďaka novozavedeným koncepciám kompartmentalizácie, ktoré umožňujú pokračovanie obchodu v rámci EÚ a vývoz do krajín mimo EÚ.

V dôsledku nerovnomerného uznávania regionalizácie a súvisiacich nástrojov v tretích krajinách sa však obmedzili očakávané prínosy pre kontinuitu medzinárodného obchodu. Niekoľko zainteresovaných strán požaduje poskytnutie praktickejších usmernení, vedomostí a budovanie kapacít.

S cieľom vyriešiť tieto problémy bude Komisia naďalej podporovať členské štáty vypracovaním usmernení k uplatňovaniu regionalizácie a kompartmentalizácie s cieľom zlepšiť ich pochopenie. Používateľsky ústretové webové sídlo Komisie bude obsahovať

[21] Externá štúdia, s. 66.

[22] http://data.europa.eu/eli/reg_del/2020/687/oj.

vysvetlenia rôznych právnych predpisov a vizualizáciu regionalizácie prostredníctvom inovatívnych mapovacích IT nástrojov.

Komisia a členské štáty budú naďalej presadzovať uznanie regionalizácie EÚ u obchodných partnerov na bilaterálnych a multilaterálnych stretnutiach, v rámci obchodných dohôd, pri rokovaniach o sanitárnych a rastlinolekárskych opatreniach a v medzinárodných orgánoch zodpovedných za stanovovanie noriem.

4.6. Riešenie nerovnomerného vykonávania v členských štátoch, opatrenia založené na rizikách a flexibilita

Slabé a nerovnomerné vykonávanie právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat v členských štátoch patrí medzi najčastejšie spomínané zistenia hodnotenia a je vnímané ako nedostatok. Opatrenia v rámci právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat sú zároveň založené na rizikách. V tomto ohľade právny rámec poskytuje možnosti na zabezpečenie flexibility prostredníctvom podrobnejších pravidiel, t. j. delegovaných a vykonávacích aktov prijatých na základe právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat. Vďaka právnej úprave v oblasti zdravia zvierat majú členské štáty takisto možnosť zavádzať prísnejšie pravidlá v niektorých oblastiach. Hoci majú niektoré členské štáty osvedčené postupy na zabezpečenie riadneho vykonávania nového regulačného rámca a pridaná hodnota odbornej prípravy v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ je zrejmá, v mnohých členských štátoch sa tento rámec naďalej zavádza len čiastočne.

Pokiaľ ide o flexibilitu, hoci sa v hodnotení zdôrazňuje pridaná hodnota právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat, najmä pri zavádzaní opatrení na kontrolu chorôb, zároveň sa poukazuje na to, že to vedie k nerovnomernému presadzovaniu a k odlišnému využívaniu výnimiek v členských štátoch. Toto bolo vnímané ako faktor, ktorý ovplyvňuje jednotný trh a vytvára nerovnaké podmienky pre niektoré odvetvia v rôznych členských štátoch, a zaznela výzva na jednotnejšie vykonávanie v rámci celej EÚ.

Na riešenie tohto problému môže Komisia posilniť svoje audity v členských štátoch s cieľom dôkladne monitorovať a podporovať lepšie a rovnomernejšie vykonávanie. Ak to Komisia považuje za potrebné, môže obmedziť/vymedziť využívanie výnimiek v členských štátoch prostredníctvom úpravy delegovaných a vykonávacích aktov a zabezpečiť normatívnejšie harmonizované pravidlá. Komisia a členské štáty by mohli zvýšiť transparentnosť tým, že budú zachovávať aktuálnosť a prehľadnosť národných webových sídel a webového sídla Komisie a tým, že budú poskytovať informácie v rámci Stáleho výboru pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá a zverejňovať ich na webovom sídle výboru. Okrem toho sa bude ďalšou odbornou prípravou v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ prostredníctvom zlepšovania poznatkov, poskytovania informácií a organizovania praktických cvičení ďalej podporovať vykonávanie v členských štátoch.

4.7. Dôraz na preventívne opatrenia založené na riziku, opatrenia v oblasti biologickej bezpečnosti a dohľadu

V hodnotení bol zaznamenaný významný pokrok pri dosahovaní štatútu „bez výskytu choroby“ v prípade viacerých chorôb zvierat zo zoznamu, ktorých eradikácia je v Únii povinná, ako napríklad tuberkulóza, brucelóza alebo besnota, čím došlo k prechodu od modelu

zameraného na eradikáciu k modelu zameranému na prevenciu a kontrolu[23]. Z hodnotenia vyplýva, že v tomto rámci sa dohľad presadzuje prostredníctvom uplatňovania prístupu založeného na rizikách. Na druhej strane sa v ňom skonštatovalo, že vykonávanie základného dohľadu nad prevádzkovateľmi prostredníctvom návštev týkajúcich sa zdravia zvierat podľa článku 25 právnej úpravy v oblasti zdravia je nejednotné, že dodržiavanie pravidiel biologickej bezpečnosti sa presadzuje nerovnomerne, a poukázalo sa v ňom na problémy so zdrojmi, najmä na nedostatok veterinárov. Posilnenie sietí dohľadu na vnútroštátnej úrovni a zabezpečenie súladu s ukazovateľmi na úrovni EÚ s cieľom zachovať rovnaké podmienky vo všetkých členských štátoch[24] by mohlo pomôcť pri zavádzaní flexibilného prístupu založeného na rizikách, ktorý sa prispôsobuje miestnym pomerom, čo je opodstatnené len vtedy, ak je to podložené spoľahlivými systémami dohľadu.

V reakcii na požiadavku, ktorá sa v hodnotení opakovala, môže Komisia vypracovať pravidlá obsahujúce kritériá a základnú frekvenciu návštev týkajúcich sa zdravia zvierat a vypracovať usmernenia k biologickej bezpečnosti, pričom členské štáty vo svojich pripomienkach výslovne uprednostnili usmernenia pred právnymi predpismi.

4.8. Optimalizácia používania vakcinácie v celej EÚ

Ako sa uvádza v bode 3.1, v hodnotení bol uznaný a privítaný paradigmatický posun právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat, ktorý umožňuje širšie a flexibilnejšie používanie vakcinácie proti chorobám zvierat, a uvádza sa v ňom niekoľko dobrých príkladov. Bezprecedentný počet nedávno usmrtených zvierat v dôsledku šírenia chorôb odôvodňuje požiadavky na širšie používanie vakcinácie aj ako preventívneho opatrenia tam, kde je to možné.

V reakcii na to Komisia overí, či sú súčasné pravidlá vakcinácie a zásady v nich obsiahnuté primerané danému účelu a či prístup uplatňovaný v prípade rôznych chorôb kategórie A zodpovedá potrebám, pričom zohľadní potenciálny vplyv takýchto zmien na hospodárstvo, spoločnosť a obchod. Táto činnosť by sa mala uskutočňovať v širšom medzinárodnom multilaterálnom kontexte, pričom by sa mali zohľadňovať nielen pravidlá EÚ, ale aj medzinárodné normy a obchodné požiadavky. Komisia bude preto naďalej spolupracovať so Svetovou organizáciou pre zdravie zvierat (WOAH), s obchodnými partnermi a ďalšími medzinárodnými zainteresovanými stranami s cieľom podporovať vedecky podložené prístupy týkajúce sa vakcinácie, prispievať k vypracúvaniu medzinárodných noriem a odstraňovať neopodstatnené obchodné prekážky súvisiace s používaním vakcinácie. Komisia bude takisto pravidelne rokovať s členskými štátmi a zástupcami odvetvia o tom, ako zabezpečiť lepšiu dostupnosť vakcín proti týmto chorobám zvierat. Komisia takisto požiada o vedecké odporúčanie, ktorým sa podporí rozhodovací proces, pokiaľ ide o to, ako čo najlepšie používať vakcináciu v rôznych scenároch a na rôzne účely, t. j. na podporu opatrení na kontrolu chorôb prostredníctvom núdzovej vakcinácie alebo na jej použitie ako nástroja na prevenciu chorôb.

4.9. Zníženie administratívnej záťaže, nákladov, povinností podávať správy a zložitosti niektorých opatrení

V hodnotiacej štúdii boli zavedené opatrenia založené na rizikách považované za nákladovo efektívnejšie. Niektoré konkrétne prínosy sú už viditeľné, napríklad zlepšenia v oblasti

[23] Bod 3.4 pracovného dokumentu útvarov Komisie, s. 26.
[24] Bod 5.6 externej štúdie.

včasného zisťovania aviárnej influenzy v niektorých regiónoch[25]. Tieto prínosy však zatiaľ nie sú veľmi rozšírené. Odborná príprava a zavádzanie nových povinností, ako napríklad návštevy týkajúce sa zdravia zvierat, takisto viedli k zvýšeným nákladom.

Navyše v niektorých prípadoch, ako napríklad v prípade afrického moru ošípaných, boli osobitné pravidlá, ktorými sa nad všeobecný rámec právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat zavádzali ďalšie prvky zónovania a obmedzenia premiestňovania, vnímané ako zložitejšie, opäť sa nimi zavádza prístup zameraný na jednotlivé choroby, zvyšujú sa požiadavky na dokumentáciu a spôsobuje nejasnosti pre prevádzkovateľov a obchodných partnerov. Členské štáty a prevádzkovatelia takisto hlásili zvýšenú pracovnú záťaž súvisiacu s včasným zisťovaním chorôb zvierat a dohľadom nad nimi.

Na druhej strane v praxi došlo k určitému zjednodušeniu. Komisia vydala usmernenia na rozlíšenie premiestňovania s nízkym rizikom (napr. niektorých spoločenských zvierat a vtákov chovaných v zajatí) a niektoré členské štáty zaviedli vnútroštátne opatrenia, ako je oslobodenie od poplatkov za osvedčenia pre držiteľov zvierat vykonávajúcich túto činnosť ako záujmovú. Ukázalo sa, že existujúci právny rámec možno zjednodušiť. V hodnotiacej štúdii sa však poukázalo aj na rozdielne vnútroštátne povinnosti a na doplnkové pravidlá EÚ, ktoré mnohí vnímajú ako problematické.

Komisia bude preto naďalej využívať možnosti zjednodušenia prostredníctvom zmien existujúcich delegovaných a vykonávacích aktov, pričom bude uplatňovať prístup založený na dôkazoch a rizikách. Komisia môže takisto zvážiť **obmedzenie alebo lepšie vymedzenie využívania výnimiek v členských štátoch** prostredníctvom úpravy delegovaných a vykonávacích aktov a zabezpečenie harmonizovanejších pravidiel.

4.10. Riešenie obáv týkajúcich sa financovania

V hodnotiacej štúdii sa poukazuje na viacero prípadov, keď chýbajú primerané finančné mechanizmy, najmä na náhradu strát poľnohospodárov spôsobených výskytom ohnísk chorôb a súvisiacimi nákladmi. Hoci sa v štúdii uvádzalo, že išlo o nezamýšľaný účinok, konštatovalo sa v nej, že vyjasnením povinností sa finančné záväzky presunuli na poľnohospodárov.

Zo skúseností týkajúcich sa spolufinancovania z prostriedkov EÚ vyplynulo, že nepredvídateľnosť rozsiahlych ohnísk niektorých chorôb zvierat, ktoré vedú k závažným krízam, svedčí o tom, že je potrebné zabezpečiť prístup ku krízovému rezervnému fondu, ktorý je vhodný na financovanie núdzových opatrení v súvislosti s chorobami zvierat.

Komisia vzala tieto obavy na vedomie a budú sa riešiť aj v rámci Stratégie EÚ pre chov hospodárskych zvierat a nového viacročného finančného rámca.

4.11. Posilnenie vonkajšej koherentnosti a prepojení s ostatnými právnymi predpismi:

V hodnotení sa potvrdzuje, že právna úprava v oblasti zdravia zvierat je vo všeobecnosti v súlade s ostatnými politickými rámcami EÚ vrátane prístupu „jedno zdravie“. Jej cieľmi sa

[25] Pracovný dokument útvarov Komisie, bod 4.1.1, strany 39 – 41.

podporujú ciele jednotného trhu, verejného zdravia, bezpečnosti potravín a ochrany životného prostredia. Napriek tomu však pretrvávajú niektoré nezrovnalosti.

4.11.1. Prístup „jedno zdravie“

Zmysluplné zosúladenie právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat s prístupom „jedno zdravie“ je zrejmý. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat odráža jasný legislatívny záväzok a jej hlavné ciele sa naďalej plnia. Rozsah jej praktického zosúladenia a prevádzkovej účinnosti však rôzne skupiny zainteresovaných strán vnímajú odlišne a vyznačuje sa nielen výraznými silnými stránkami, ale aj pretrvávajúcimi výzvami pri vykonávaní a začleňovaní[26]. Jej účinné uplatňovanie má naďalej nedostatky, najmä pokiaľ ide o začleňovanie zdravia životného prostredia a medziodvetvovú spoluprácu, ako aj o posilnenie koordinácie medzi systémami v oblasti zdravia zvierat, ľudí a životného prostredia, a to najmä v súvislosti so zoonotickými rizikami a rizikami súvisiacimi s voľne žijúcimi živočíchmi.

Komisia bude naďalej podporovať úsilie členských štátov zamerané na zvýšenie súdržnosti a posilnenie multidisciplinárnej integrácie v týchto krajinách, pričom sa zameria najmä na výmenu najlepších postupov.

V novom vykonávacom nariadení o pohotovostných plánoch (pozri aj predchádzajúci text), ktorého prijatie sa plánuje na rok 2026, Komisia bude od členských štátov vyžadovať, aby objasnili postupy spolupráce veterinárnych orgánov s príslušnými orgánmi verejného zdravia a v prípade potreby aj s orgánmi zodpovednými za životné prostredie a ďalšími orgánmi.

4.11.2. Právna úprava v oblasti zdravia zvierat a súvislosť s predpismi o transmisívnych spongiformných encefalopatiách (TSE) a o zoonózach

Napriek tomu, že sa právnou úpravou v oblasti zdravia zvierat zaviedol dobre štruktúrovaný prístup ku kontrole chorôb zvierat založený na rizikách, jej koherentnosť s už existujúcimi právnymi predpismi týkajúcimi sa nariadenia o transmisívnych spongiformných encefalopatiách[27] zostáva len čiastočný. Príspevkami zainteresovaných strán, najmä príslušných orgánov, sa zdôraznilo, že zachovanie oddelených právnych rámcov pre transmisívne spongiformné encefalopatie a ostatné zoonózy viedlo k regulačnej fragmentácii a ťažkostiam pri ich vykonávaní. Skutočnosť, že transmisívne spongiformné encefalopatie nie sú zahrnuté do procesu kategorizácie chorôb v rámci právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat, vedie k nejasnostiam medzi prevádzkovateľmi a orgánmi, sťažuje prioritizáciu chorôb, ovplyvňuje rozhodnutia o spolufinancovaní a zhoršuje informovanie o zdravotných rizikách[28]. Podľa štúdie by odstránenie týchto nezrovnalostí prispelo nielen k legislatívnej koherentnosti, ale aj k efektívnejšiemu prideľovaniu finančných prostriedkov EÚ súvisiacich s chorobami.

Komisia sa už zaoberá niektorými aspektmi predpisov týkajúcich sa transmisívnych spongiformných encefalopatií v rámci prebiehajúceho súhrnného balíka zjednodušujúcich opatrení v oblasti bezpečnosti potravín a krmív[29], ktorý bol prijatý v decembri 2025. Okrem

---

26 Externá štúdia, bod 4.3.7, s. 143.

27 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 z 22. mája 2001, ktorým sa stanovujú pravidlá prevencie, kontroly a eradikácie niektorých prenosných spongiformných encefalopatií, http://data.europa.eu/eli/reg/2001/999/oj.

28 Externá štúdia, bod 4.4.2, s. 151.

29 Zjednodušenie právnych predpisov – Bezpečnosť potravín – Európska komisia.

toho začne komplexnú revíziu predpisov týkajúcich sa transmisívnych spongiformných encefalopatií a zváži ich začlenenie do právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat.

Komisia takisto **preskúma, zjednoduší a aktualizuje existujúcu smernicu o zoonózach** a zváži, ako zahrnúť ďalších pôvodcov zoonóz do rámca právnej úpravy v oblasti zdravia zvierat.

4.11.3. Vyjasnenie rozhraní s dobrými životnými podmienkami zvierat

Hoci sa v hodnotiacej štúdii nezistil žiadny priamy právny rozpor/konflikt s predpismi o dobrých životných podmienkach zvierat, zainteresované strany vnímajú nesúlad, a to najmä v oblasti prepravy zvierat a postupov usmrcovania z dôvodu eradikácie choroby počas výskytu ohnísk chorôb, a to predovšetkým v niektorých poľnohospodárskych systémoch. Tieto obavy sa zvyčajne týkajú skôr konkrétneho a v mnohých prípadoch miestneho vykonávania niektorých dočasných opatrení na kontrolu chorôb a širších poľnohospodárskych postupov než samotných právnych ustanovení.

Komisia sa týmito obavami môže ďalej zaoberať na základe vedeckých odporúčaní poskytnutých úradom EFSA a v rámci Stratégie EÚ pre chov hospodárskych zvierat**.** Komisia môže takisto zvážiť zorganizovanie osobitnej odbornej prípravy v rámci iniciatívy „Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny“ zameranej na konkrétne otázky na rozhraní medzi zdravím zvierat a dobrými životnými podmienkami zvierat v rôznych scenároch výskytu ohnísk chorôb a to najmä počas núdzových situácií, ktoré majú vplyv na prepravu, podmienky ustajnenia alebo usmrcovanie zvierat z dôvodu eradikácie choroby počas výskytu ohnísk chorôb.

5. ZÁVERY

Na záver možno konštatovať, že z hodnotenia vyplýva, že právna úprava v oblasti zdravia zvierat predstavuje pevný základ pre harmonizovanú politiku v oblasti zdravia zvierat v EÚ. Jej orientácia na prevenciu, rozhodovanie založené na rizikách a prepojenie so širšími cieľmi EÚ predstavuje podstatné zlepšenie oproti predchádzajúcemu systému. Nerovnomerné vykonávanie, vnímaná zložitosť právnych nástrojov a obmedzené pochopenie zainteresovanými stranami však naďalej predstavujú výzvy.

Komisia identifikovala oblasti a opatrenia, ktoré by mohli prispieť k riešeniu týchto problémov, napríklad prostredníctvom zjednodušenia, budovania kapacít, posilnenej spolupráce medzi prevádzkovateľmi, členskými štátmi a Európskou komisiou s cieľom zaviesť preventívnejší prístup. Toto by pomohlo právnej úprave v oblasti zdravia zvierat naplniť jej potenciál v oblasti ochrany zdravia zvierat a verejného zdravia, posilňovania odolnosti a podpory konkurencieschopnosti agropotravinárskeho odvetvia EÚ. Prioritou v tejto fáze nie je zásadná reforma, ale konsolidácia, objasnenie a dôsledné vykonávanie v celej Únii. Priebežné monitorovanie a zhromažďovanie dôkazov budú slúžiť ako podklad pre akékoľvek budúce legislatívne úpravy.